

Miljøministeriet
Departementet

Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg

Den 3. oktober 2023
Sagsnummer: 2021-1298
MIM 116-23

./.

Vedlagt fremsendes til udvalgets orientering om udkast til Kommissionens gennemførelsesforordning 2023/1497 af dd.mm.2023 om fornyet godkendelse af aktivstoffet glyphosat, jf. Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1107/2009 om markedsføring af plantebeskyttelsesmidler, og om ændring af bilaget til Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) nr. 540/2011 (Komité sag)

Med venlig hilsen

Magnus Heunicke / Henrik Hedeman Olsen

Den 2. oktober 2023
MIM 116-23

SAMLENOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

om udkast til Kommissionens gennemførelsesforordning 2023/1497 af dd.mm.2023 om fornyet godkendelse af aktivstoffet glyphosat, jf. Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1107/2009 om markedsføring af plantebeskyttelsesmidler, og om ændring af bilaget til Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) nr. 540/2011 (Komitésag)

Resumé

Kommissionen foreslår, at aktivstoffet glyphosat, gives fornyet godkendelse i henhold til forordning 1107/2009 om plantebeskyttelsesmidler (komitésag). Hvis forslaget bliver vedtaget, vil det betyde, at stoffet forbliver opført på bilag til Kommissionens forordning nr. 540/2011 af 25. maj 2011 om gennemførelse af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1107/2009, for så vidt angår listen over godkendte aktivstoffer. Forslaget forventes sat til afstemning i den stående komité for planter, dyr, fødevarer og foder den 12. og 13. oktober 2023.

Der er godkendt midler med aktivstoffet i Danmark. Miljøstyrelsen vurderer, at der er vist sikker anvendelse for så vidt angår menneskers sundhed, miljøet og grundvand.

Der er ingen væsentlige økonomiske eller administrative konsekvenser for regioner, kommuner, staten eller erhvervet ved en fornyet godkendelse. Hvis stoffet ikke bliver fornyet, bliver glyphosat forbudt at anvende som aktivstof med store økonomiske konsekvenser for dansk landbrug til følge.

Forslaget om fornyelse vil umiddelbart påvirke beskyttelsesniveauet i Danmark neutralt, da aktivstoffet allerede er godkendt i EU og der er godkendte produkter med stoffet i Danmark.

Kommissionen lægger i deres forslag op til en fornyelse i 10 år og en række forholdsregler, som medlemslandene skal iagttage angående en enkelt urenhed, rester i fødevarer, vandplanter, hjælpepestoffer i produkterne og biodiversitet, herunder bufferzoner til natur og vandløb. Regeringen støtter disse forholdsregler. Desuden lægger Kommissionen vægt på, at anvendelse til nedvisning af afgrøder før høst er i strid med god landbrugsmæssig praksis, og disse anvendelser bør begrænses i medlemslandene. Regeringen er enig i dette, og i Danmark er anvendelse til nedvisning af afgrøder til konsum og foder allerede forbudt. Regeringen agter at støtte Kommissionens forslag om fornyet godkendelse af glyphosat, med de yderligere forholdsregler og forbud mod anvendelse til nedvisning inden høst. Det vil indebære en nedbringelse af anvendelsen af glyphosat i EU, men vil fortsat muliggøre pløjefri dyrkning. Pløjefri dyrkning er klima- og miljømæssigt hensigtsmæssigt, da det nedbringer CO₂ og kvælstofudvaskningen væsentligt. Regeringen finder det endvidere væsentligt, at anvendelse på befæstede arealer med visse undtagelser skal være forbudt, jf. det danske forbud, og

at salg til private af koncentrerede midler, der indeholder glyphosat forbydes, ligesom det allerede er i Danmark.

Baggrund

Kommissionen har fremlagt udkast til review rapport i forbindelse med Kommissionens gennemførelsesforordning 2023/1497 af dd.mm.2023 om fornyet godkendelse af aktivstoffet glyphosat jf. Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1107/2009 om markedsføring af plantebeskyttelsesmidler, og om ændring af bilaget til Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) nr. 540/2011.

Forslaget har hjemmel i forordning 1107/2009 om plantebeskyttelsesmidler, særligt artikel 14 og 20, som fastlægger, at aktivstoffer skal fornyes i henhold til forordningen, og at Kommissionen skal foreslå enten en fornyet godkendelse eller en ikke fornyet godkendelse af et aktivstof, når vurderingen af dette er foretaget.

Forslaget behandles i en undersøgelsesprocedure i den stående komité for planter, dyr, fødevarer og foder. Afgiver Komitéen en positiv udtalelse med kvalificeret flertal, vedtager Kommissionen forslaget. Afgiver Komitéen en negativ udtalelse med kvalificeret flertal, vedtager Kommissionen ikke forslaget. Afgives der ikke nogen udtalelse med kvalificeret flertal, kan Kommissionen indenfor to måneder forelægge komitéen et ændret forslag eller indenfor en måned forelægge forslaget for appeludvalget.

Afgiver appeludvalget med kvalificeret flertal en negativ udtalelse om forslaget, kan Kommissionen ikke vedtage forslaget. Afgiver appeludvalget med kvalificeret flertal en positiv udtalelse, vedtager Kommissionen forslaget. Afgiver appeludvalget ikke nogen udtalelse med kvalificeret flertal kan Kommissionen på egen hånd vedtage forslaget.

Forslaget forventes sat til afstemning i den stående komité for planter, dyr, fødevarer og foder den 12. og 13. oktober 2023.

Formål og indhold

Det foreløbige forslag drejer sig om fornyet godkendelse af aktivstoffet glyphosat i henhold til forordning om plantebeskyttelsesmidler. EFSA konkluderer, at der ikke er kritiske områder i risikovurderingen, og at glyphosat opfylder betingelserne for at kunne få en fornyet godkendelse. Der er nogle punkter, hvor der er udeståender. Kommissionen har derfor i deres oplæg til fornyelse adresseret disse punkter:

- Der sættes en grænse for, hvor meget der må være af urenheden 'glyphosin' i glyphosat.
- Medlemslandene skal bede om studier af rester i fødevarer af nedbrydningsproduktet AMPA i afgrøder, der dyrkes efter den afgrøde, der er blevet sprøjtet med glyphosat.
- Ved godkendelse af produkter med glyphosat skal medlemslandene være opmærksomme på eksponering af vandplanter via afdrift. Der er dog vist sikker anvendelse ved brug af sprøjtefri bufferzoner.
- Medlemslandene skal være opmærksom på hvilke hjælpestoffer, der er i glyphosatprodukterne.
- Effekter på biodiversiteten skal tages i betragtning ved godkendelse af produkter. Der mangler en fremgangsmåde til at vurdere effekter af pesticider på biodiversitet. Medlemslandene bør se på

hvilke alternativer, der kan være til glyphosat og indføre passende risikobegrænsende foranstaltninger.

- Medlemslandene kan foretage sammenlignende vurderinger og nægte godkendelse, hvis der er alternativer, f.eks. mere selektive ukrudtsmidler eller mekanisk ukrudtsbehandling.

Kommissionen har efterfølgende revideret deres forslag, og de vigtigste ændringer er:

- Kommissionen foreslår en 10-årig godkendelse.
- Anvendelse til nedvisning inden høst forbydes.
- Beskyttelse af pattedyr er præciseret. Der skal ske beskyttelse af små, planteædende pattedyr (eksempelvis mus). Hvor nødvendigt skal der indføres risikobegrænsende foranstaltninger så som sprøjtefri zoner.
- Der stilles krav om at ansøger skal indsende data om indirekte effekter på biodiversitet, når der er vedtaget en fremgangsmåde til at vurdere effekter af pesticider på biodiversitet.
- Anvendelsen skal forbydes eller begrænses på arealer med adgang for offentligheden eller følsomme grupper, f.eks. parker, legepladser jf. direktivet om bæredygtig anvendelse af pesticider.
- Punktet om sammenlignende vurderinger er udgået.

Aktivstoffet er blevet vurderet af fire medlemsstater, og vurderingen er derefter behandlet i mindre ekspertgrupper og endelig i arbejdsgrupper under den europæiske fødevarer sikkerhedsautoritet (EFSA), hvor flere EU-staters pesticidmyndigheder har deltaget. Denne vurdering har resulteret i ovennævnte forslag, der har til hovedformål at forny godkendelsen af aktivstoffet i henhold til forordning 1107/2009.

EFSA har udarbejdet konklusionsrapport over risikovurderingen for aktivstoffet. Rapporten er tilgængelig på EFSA's hjemmeside. Risikovurderingen, som ligger til grund for EFSA's konklusion, er baseret på 180.000 sider med data og information, herunder resultaterne fra 2.400 videnskabelige undersøgelser. Risikovurderingen er udført af 90 eksperter fra de nationale myndigheder i EU.

Ifølge Kommissionens udkast til vurderingsrapport, der hører til forslaget, har vurderingen af aktivstoffet ud fra de i bilag II angivne anvendelsesområder vist, at det kan antages, at aktivstoffet opfylder betingelserne i artikel 4 stk. 1-3 i forordning 1107/2009 for godkendelse. Det vil sige, at der ifølge Kommissionen ikke er uacceptable effekter på sundhed og miljø.

De angivne anvendelsesområder er:

Aktivstof	Anvendelsesområde
Glyphosat	Ukrudtsbekæmpelse før såning før fremspiring og efter høst før såning, omkring frugttræer og vinstokke, mellem rækker og pletsprøjtning af grøntsager, på jernbaneskiner samt bekæmpelse af invasive arter.

Når aktivstoffer er godkendt i henhold til forordning 1107/2009, er det efterfølgende en national opgave at tage stilling til, om de plantebeskyttelsesmidler, aktivstoffet indgår i, kan godkendes til brug i den pågældende stat. Denne stillingtagen skal ske på grundlag af de såkaldte "ensartede principper"

samt den viden om aktivstoffet, der er opnået ved vurderingen. Denne vurdering er sammenfattet i den vurderingsrapport, som er knyttet til forordningsforslaget.

Når medlemsstaterne efterfølgende skal vurdere plantebeskyttelsesmidler, der indeholder stoffet, skal der ifølge udkastet til vurderingsrapporten for nogle stoffer tages særligt hensyn til visse risici. Det kan for eksempel være risikoen for udvaskning til grundvandet af aktivstoffet og dets nedbrydningsprodukter, risiko for vandmiljøet, eller risiko for sprøjteførere. Det vil endvidere være angivet, at der om nødvendigt skal indføres risikobegrænsende foranstaltninger.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke udtale sig om forslaget.

Nærhedsprincippet

Der er tale om gennemførelsesforanstaltninger til en allerede vedtaget retsakt. Det er derfor regeringens vurdering, at det følger heraf, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

Gældende dansk ret

Aktivstoffet glyphosat er godkendt i henhold til forordning 1107/2009 om plantebeskyttelsesmidler, som er direkte gældende i Danmark. Der er godkendt plantebeskyttelsesmidler indeholdende glyphosat i Danmark til bekæmpelse af ukrudt før såning og efter såning før fremspiring, og til bekæmpelse af ukrudt mellem og under frugttræer og bærbuske, på stubmarker, i skovkulturer, juletræsplantager, på udyrkede arealer, såfremt disse ikke er befæstede eller stærkt permeable, samt p.t. til ukrudtsbekæmpelse og nedvisning i korn, græs, raps, sennepsfrø, lupin, hør, ærter, bønner og hestebønner, og til omlægning af brak- og græsmarker samt stødbehandling af fældede tæer og buske og selektiv ukrudtsbekæmpelse i jordbrug.

Der er i Danmark indført begrænsninger i anvendelsen af glyphosat, hvilket betyder, at glyphosat ikke må anvendes til nedvisning af afgrøder, der skal bruges til konsum eller foder jf. pesticidstrategi 2017-2021 og sprøjtemiddelstrategien 2022-2026. Forbuddet knyttet til afgrøder til foder trådte i kraft den 1. juli 2023, men pga. en overgangsordning får forbuddet først fuld virkning den 1. juli 2024. Det vil indebære en nedbringelse af forbruget af glyphosat i Danmark med 20-30 pct. Desuden er glyphosat omfattet af det forbud, der er mod at bruge ikke-letnedbrydelige sprøjtemidler på befæstede arealer, hvilket betyder at man ikke må sprøjte med glyphosat på fliser, gårdspladser mm. Bekæmpelse af invasive arter og visse særlige områder, f.eks. ved jernbaneskinner, er undtaget dette forbud.

Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Hvis forslaget bliver vedtaget, vil stoffet fortsat være opført på bilaget til Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) Nr. 540/2011 af 25. maj 2011 om gennemførelse af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1107/2009 for så vidt angår listen over godkendte aktivstoffer. Hvis glyphosat ikke bliver fornyet, bliver det slettet fra listen. Denne liste er direkte gældende i Danmark, og der vil derfor ikke være lovgivningsmæssige konsekvenser af forslaget.

Økonomiske konsekvenser

Forslaget har ingen væsentlige statsfinansielle eller administrative konsekvenser for det offentlige eller konsekvenser for EU's budget. Statsfinansielt vil der primært være konsekvenser for provenuet fra bekæmpelsesmiddelafgiften hvis glyphosat bliver forbudt. Glyphosat udgør i dag omkring 15 % af afgiftsprovenuet, men må forventes til dels at blive erstattet med provenu fra andre ukrudtsmidler

med en højere belastning og derved højere afgiftssats. Glyphosat udgjorde i 2021 42,3 % af salget af pesticider og det udgjorde 9,9 % af miljøbelastningen¹. De alternativer, der er til glyphosat, er alle kemiske stoffer med højere belastning af sundhed og miljø, og dermed har de en højere afgift. Pesticidbelastningen vil ifølge SEGES Innovation (landbrugsrådgiverorganisationen) stige markant samlet set, hvilket vurderes at medføre et højere afgiftsprovener for staten, og derfor større afgiftsbetalinger for erhvervet.

Forslaget skønnes ikke at have væsentlige samfundsøkonomiske konsekvenser. Det bemærkes, at afledte nationale udgifter, som følger af EU-retsakter, afholdes inden for de berørte ministeriers eksisterende bevillingsrammer, jf. budgetvejledningens bestemmelser herom.

Forslaget om fornyet godkendelse vil have mindre erhvervsøkonomiske konsekvenser, hvis der søges om godkendelse af midler, der indeholder glyphosat i Danmark. Godkendelser af midler er gebyrbelagte, og vil derfor medføre mindre omkostninger for ansøgeren. Hvis et middel godkendes, må det antages, at det har positive erhvervsøkonomiske konsekvenser for erhvervet.

Hvis der i EU ikke kan opnås enighed om en fornyet godkendelse, og glyphosat dermed vil blive forbudt, vil det have store økonomiske konsekvenser for dansk landbrug. Erhvervet har selv beregnet de økonomiske konsekvenser til at være 1,9 milliarder kr. om året. Miljøministeriet vurderer, at denne vurdering er i den høje ende. Vurdering af de økonomiske konsekvenser er behæftet med mange usikkerheder. For nogle anvendelser af glyphosat findes der andre sprøjtemidler, men der er også anvendelser hvor der ikke er alternativer.

Hvis stoffet ikke bliver fornyet, vil det formentligt betyde, at landbruget på kort sigt vil søge om dispensation til glyphosat til de anvendelser, hvor der i dag ikke er alternativer. På længere sigt forventes det, at et forbud vil betyde, at visse afgrøder og dyrkningsformer ikke længere vil kunne dyrkes eller praktiseres i Danmark. Dette gælder for pløjefri dyrkning, som i Danmark kun kan lade sig gøre ved brug af glyphosat.

Ved et forbud estimeres omkostninger i Landbrugsstyrelsen til ca. 1,3 mio. kr. årligt i administrative udgifter til kontrol af forbuddet de første tre år efter, at et evt. forbud er trådt i kraft. Miljøstyrelsens omkostninger til håndhævelse vil stige med 1 mio. kr. i samme periode. Herefter forventes omkostningerne at falde væsentligt grundet tilpasning i erhvervet. Det bemærkes, at afledte nationale udgifter, som følger af EU-retsakter, afholdes inden for de berørte ministeriers eksisterende bevillingsrammer, jf. budgetvejledningens bestemmelser herom. Hvis der søges om dispensationer, vil det påvirke Miljøstyrelsen, som behandler dispensationsansøgningerne. Denne sagsbehandling er gebyrbelagt, men vil være tidskrævende.

Beskyttelsesniveauet og andre konsekvenser

Forslaget vil umiddelbart påvirke beskyttelsesniveauet i Danmark neutralt, da der allerede er godkendt midler med glyphosat i Danmark.

Fremtidige konsekvenserne for beskyttelsesniveauet i Danmark ved en fornyet godkendelse af aktivstoffet i henhold til forordning 1107/2009, vil afhænge af, om der konkret søges om nye godkendelser af midler med det pågældende aktivstof i Danmark, og af den efterfølgende nationale vurdering af, om midlerne kan godkendes under danske forhold. Hvis glyphosat forbydes, vil det betyde, at der vil blive anvendt andre ukrudtsmidler i stedet for. De midler, der kan bruges som alternativer til glyphosat, er mere belastende for både miljø og menneskers sundhed. Et forbud mod glyphosat vil desuden betyde en stigning i den mekaniske ukrudtsbekæmpelse, som vil betyde, at der

¹ Bekæmpelsesmiddelstatistik 2021

udvaskes mere kvælstof fra jorden. Ministeriet har ikke selv foretaget beregninger, men ifølge en vurdering fra SEGES vil det betyde, at udvaskning af kvælstof til vandmiljøet øges med 6.748 tons. Samtidigt vurderer de at udledningen af klimagasser vil øges med 1 procent. Det svarer til landbrugets CO₂ udledning øges med 170.000 tons CO₂ ækvivalenter.

Pløjefri dyrkning vil ikke længere være muligt uden glyphosat, fordi ukrudt så må bekæmpes ved mekanisk ukrudtsbekæmpelse, som medfører jordbearbejdning. Pløjefri dyrkning har en række fordele for miljø, klima og biodiversitet.

EU-vurderingen har vist, at glyphosat skal klassificeres for sundhedseffekter. Stoffet er af lav akut giftighed og er hverken hudirriterende eller allergifremkaldende. Glyphosat er øjenskadende og skal mærkes: "H318: Forårsager alvorlig øjenskade". EU-vurderingen har vist, at glyphosat ikke skader arveanlæggene, ikke har kræftfremkaldende effekter, ikke er skadeligt for forplantningsevnen og ikke er fosterskadeligt. Der er ikke tegn på, at glyphosat er hormonforstyrrende, skadende for nerve- eller immunsystemet. Der er ikke nogen indikation af, at glyphosat skulle være irriterende for luftvejene eller have indvirkning på tarmfloraen.

Der er usikkerhed omkring, hvorvidt en urenhed (glyphosin) skader arveanlæggene, men Miljøstyrelsen er, baseret på de tilgængelige studier, enig med Kommissionen i, at den fastsatte maksimalværdi for urenheden er tilstrækkeligt beskyttende. Desuden undersøges effekter på arveanlæggene for hvert plantebeskyttelsesmiddel indeholdende glyphosat, og data på det repræsentative produkt viser ikke skader på arveanlæggene.

Ifølge EU-vurderingen mangler der data på langtidseffekter for ét hjælpestof i det repræsentative produkt. Data på produktet har dog vist, at produktet er af lav akut giftighed og ikke skader arveanlæggene, hvilket Miljøstyrelsen er enig i. Medlemslandenes eksperter har konkluderet, at der ikke var grund til at bede om yderligere data, og at der ikke er nogen uacceptabel risiko ved brug af produktet. Miljøstyrelsen er enig i, at der ikke er nogen uacceptabel risiko forbundet med produktet baseret på tilgængelige data. Miljøstyrelsens konklusion er baseret på vurdering af produktets hjælpestoffer foretaget i forbindelse med den nationale godkendelse af produktet. Risikovurderingen har vist, at der er sikker anvendelse for sprøjteførere, arbejdstagere, naboer og forbipasserende samt for rekreative anvendelser. Der er ikke påvist behov for brug af værnemidler eller risikobegrænsende foranstaltninger, fx handsker. Miljøstyrelsen er enig med Kommissionen i, at den tilgængelige data på produktet ikke viser nogen uacceptabel risiko.

Der er et udestående i EFSA's konklusion angående rester af nedbrydningsproduktet AMPA i afgrøder, der dyrkes efter den afgrøde, der er behandlet med glyphosat. Risikovurderingen for mennesker viser dog, at de niveauer af rester af glyphosat (inklusive AMPA) som man udsættes for gennem kosten, er langt under de sundhedsbaserede referenceværdier. Det vil være op til medlemslandene at sikre en fuldstændig vurdering ved godkendelse af produkter med glyphosat.

Miljøstyrelsen vurderer, at der er vist sikker anvendelse for så vidt angår sundhed.

Glyphosat nedbrydes hurtigt i jord og danner et enkelt nedbrydningsprodukt, AMPA, som er langsomt nedbrydeligt. Modelberegninger viser dog, at hverken aktivstof eller nedbrydningsproduktet udvaskes i uacceptabelt omfang til grundvand.

Pga. den omfattende anvendelse af glyphosat udtrykker EU-vurderingen bekymring for mulig transport til grundvand via infiltration fra overfladevand, såsom søer og vandløb. Da der ikke er fremlagt undersøgelser til at belyse betydningen af denne proces, opfordres medlemslandene til at

være særligt opmærksomme på denne problematik i forbindelse med vurdering af produktansøgninger. Miljøstyrelsen vurderer, at der foreligger omfattende monitoringsdata for glyphosat og AMPA, som bekræfter, at der ikke forekommer uacceptabel forurening af grundvand.

EU-vurdering har vist, at anvendelsen af glyphosat ved de højeste doseringer kan udgøre en risiko for små, planteædende pattedyr. Ved en forfining af risikovurderingen til realistiske forhold i Nordeuropa vil der kunne visse sikker anvendelse for pattedyr ved alle typer anvendelser. For de øvrige landlevende ikke-mål organismer viser EU-vurderingen, at anvendelsen er sikker. Det gælder dog for landplanter, at der er behov for risikobegrænsende foranstaltninger i form af bufferzoner, hvor der ikke sprøjtes.

EU-vurderingen har vist, at glyphosat skal miljøfareklassificeres. Det skal mærkes med "H411: Giftig med langvarige virkninger for vandlevende organismer". Vurderingen for vandplanter har ikke kunnet færdiggøres, men det vurderes, at der ved brug af risikobegrænsende foranstaltninger (bufferzoner) kan opnås sikker anvendelse. For de øvrige vandorganismer er der vist sikker anvendelse. Ved vurderingen af de enkelte produkter skal der tages stilling til om det skal miljøklassificeres.

Pga. den omfattende anvendelse af glyphosat udtrykker EU-vurderingen bekymring for mulige effekter på biodiversitet. Af EU-vurderingen fremgår, at det ikke er muligt, at konkludere vedrørende eventuelle effekter på biodiversitet, da der mangler en fremgangsmåde til at vurdere disse effekter. Påvirkninger af biodiversitet vurderes normalt ikke specifikt for pesticider, men vurderes indirekte ud fra de omfattende test og risikovurderinger for ikke målorganismer. Jf. ovenstående er der vist sikker anvendelse for ikke-målorganismer, forudsat der anvendes bufferzoner til landplanter og der er i Danmark indført væsentlige nationale begrænsninger på anvendelsen af glyphosat.

Miljøstyrelsen vurderer, at der er vist sikker anvendelse, for så vidt angår miljø og grundvand. EFSA har konkluderet, at der ikke er uacceptable effekter på tarmfloraen hos mennesker, husdyr og kæledyr. Dette er baseret på videnskabelig litteratur, da der på nuværende tidspunkt ikke findes en vejledning eller vurderingsprincipper til at vurdere dette. I Danmark er der indført forbud mod behandling af afgrøder til konsum og foder inden høst, hvilket reducerer eksponeringen af tarmfloraen hos mennesker og husdyr.

Miljøstyrelsen vurderer på linje med Kommissionen, at der er vist sikker anvendelse til de i EU ansøgte anvendelsesområder for menneskers sundhed, miljø og grundvand.

Det vurderes derfor på linje med Kommissionen, at stoffet opfylder kriterierne for godkendelse i henhold til i artikel 4, stk. 1-4 i forordning 1107/2009 om plantebeskyttelsesmidler. Det vil sige, at der er vist sikker anvendelse for så vidt angår menneskers sundhed, miljø og grundvand.

Høring

Sagen har været i høring i EU-miljøspecialudvalget. Der er kommet høringssvar fra Tænketanken Hav, Dansk Planteværn, Danmarks Naturfredningsforening, Landbrug & Fødevarer og Rådet for Grøn Omstilling.

Tænketanken Hav gør opmærksom på, at glyphosat og andre pesticider kan have skadelige virkninger på miljøet i de danske farvande, og de mener, der skal ske yderligere undersøgelser og at forsigtighedsprincippet skal anvendes.

Hertil bemærkes, at forslaget ikke omfatter det marine miljø, men at risikoen for vandlevende organismer i vandløb er vurderet. EFSA's vurdering er baseret på data fra mere end 100 arter.

Dansk Planteværn (DP) finder det positivt, at man fra dansk side bakker op om en fornyet godkendelse. DP påpeger, at Kommissionens forslag ikke er helt tydeligt hvad angår forbuddet mod brug til nedvisning, og om forbuddet vil være mere vidtrækkende end de nuværende danske forbud.

Hertil bemærkes, at Kommissionens forslag alene går på et forbud mod nedvisning for at kontrollere høsttidspunktet. Ukrudtsbekæmpelse inden høst ved pletsprøjtning vil fortsat være muligt.

Danmarks Naturfredningsforening (DN) opfordrer til, at Danmark stemmer nej til en fornyet godkendelse af glyphosat. DN fremfører, at glyphosat har en række negative påvirkninger på naturen og biodiversiteten, og endvidere fremfører de, at glyphosat er kræftfremkaldende.

Hertil bemærkes, at den faglige vurdering af glyphosat, både hvad angår miljø og biodiversitet, og effekter på menneskers sundhed, er en meget omfattende vurdering, hvor åben, videnskabelig litteratur også har været inddraget. Angående biodiversitet bemærkes, at der vil blive udviklet en vejledning til at vurdere sprøjtemidlers indirekte effekter på biodiversitet, og når denne er vedtaget bliver det et krav, at der skal indsendes data om glyphosats indirekte effekter på biodiversiteten.

Landbrug & Fødevarer (L&F) støtter op om, at regeringen agter at støtte EU Kommissionens forslag. L&F kommenterer, at det ikke tydeligt fremgår, om forslaget om ”forbud mod nedvisning/tvangsmodning af afgrøder før høst” går ud over det aftalte i Pesticidstrategi 2022-2026. L&F gør opmærksom på, at nedvisning inden høst i nogle tilfælde med særlige vejrforhold kan være nødvendigt, og at der bør kunne gives dispensation til dette. L&F mener, at fastsættelse af bufferzoner bør hvile på solide faglige undersøgelser.

Hertil bemærkes, at nogle få ekstra afgrøder vil blive omfattet af Kommissionens forslag ift. det nuværende danske forbud mod brug til nedvisning. I forhold til dispensationer, vil dette altid bero på en konkret vurdering fra Miljøstyrelsen. Bufferzonerne vil blive fastlagt på basis af en risikovurdering foretaget af Miljøstyrelsen, og omfatter i øvrigt kun de målsatte vandløb.

Rådet for Grøn Omstilling (RGO) finder, at indstillingen om at støtte forlængelse af godkendelsen af glyphosat med 10 år ikke lever op til forsigtighedsprincippet, idet der er uenighed om kræftbetrækningen, der er tvivl om, hvor store skal bufferzonerne til vandmiljøet være, om der nationalt vil ske sammenlignende vurderinger og indirekte effekter på biodiversiteten. RGO mener desuden, at pløjefri dyrkning godt kan praktiseres uden glyphosat og at pelargonsyre er et alternativ til glyphosat. RGO finder også, at notatet om økonomiske og klimamæssige effekter bygger for ensidigt på vurderinger fra landbruget.

Hertil bemærkes, at både EFSA og ECHA vurderer, at glyphosat ikke er kræftfremkaldende, og at åben, videnskabelig litteratur har været inddraget i vurderingen. Bufferzonernes størrelse vil blive fastsat ved en konkret risikovurdering af Miljøstyrelsen ifb. med vurdering af glyphosatmidler. For så vidt angår muligheden for en sammenlignelig vurdering, så henviser dette til artikel 50(2) i plantebeskyttelsesmiddelforordningens som kan bruges af Miljøstyrelsen hvis det skønnes nødvendigt. I forhold til biodiversitet bemærkes, at der vil blive udviklet en vejledning til at vurdere sprøjtemidlers indirekte effekter på biodiversitet, og når denne er vedtaget, bliver det et krav, at der skal indsendes data om glyphosats indirekte effekter på biodiversiteten. Vurderingen af effekter på ikke-mål organismer viser, at der ikke er uacceptable effekter.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Man er fra dansk side ikke bekendt med offentlige tilkendegivelser om forslaget i andre

Medlemsstater, men der er offentlig bevågenhed omkring forslaget i en række andre medlemslande, og nogle medlemslande er skeptiske overfor forslaget. Af samme årsag er Kommissionens forslag blevet ændret undervejs i forhandlingerne. På baggrund af tidligere afstemninger om lignende forslag er det usikkert, om der vil være kvalificeret flertal for forslaget blandt medlemsstaterne.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Det vurderes, at der er vist sikker anvendelse til de i EU ansøgte anvendelsesområder for aktivstoffet glyphosat. Siden sidste vurdering i 2017 er et problematisk hjælpestof blevet fjernet og flere internationale vurderinger har vist, at glyphosat ikke er kræftfremkaldende. Kommissionen lægger i deres kompromisforslag op til 10 års fornyelse og indførelse af en række forholdsregler angående en enkelt urenhed, rester i fødevarer, vandplanter, små planteædende pattedyr, grundvand, hjælpestoffer i produkterne og biodiversitet, herunder bufferzoner til naturområder og vandløb. Regeringen støtter alle disse forholdsregler. De nævnte forholdsregler indebærer, at Kommissionens oprindelige forslag til fornyelse er blev strammet op efter dialog med medlemslandene. Konkret betyder disse forholdsregler, at anvendelse til nedvisning før høst i alle afgrøder forbydes, da det ikke er god landbrugsmæssig praksis. Regeringen er enig i dette. I Danmark er anvendelse til nedvisning af specifikke afgrøder til konsum og foder allerede forbudt. Det betyder også, at medlemslandene skal indføre glyphosafrie bufferzoner langs vandløb og naturområder på enten 5 eller 10 m, afhængig af doseringen af glyphosat på markerne. I Danmark er der allerede bufferzoner ift. §3- områderne (naturområderne), og regeringen støtter, at de målsatte vandløb nu også omfattes. I forhold til biodiversiteten stiller Kommissionen nu krav om, at ansøger skal indsende data om effekter for biodiversiteten, når der er vedtaget en vejledning herom. Dette støtter regeringen også.

Regeringen agter på den baggrund at støtte Kommissionens forslag om maksimalt 10 års fornyet godkendelse af glyphosat, særligt set i lyset af, at alternativerne til glyphosat har en højere sundheds- og miljøbelastning. Regeringen finder det desuden væsentligt, at anvendelse på befæstede arealer skal være forbudt, jf. det danske forbud. Regeringen finder det ligeledes væsentligt, at det bliver forbudt at sælge koncentrerede glyphosatmidler til private i hele EU, ligesom det er forbudt i Danmark.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.